

povijesnim i kulturnim središtima od Sofije do crnomorske obale: Pliska, Plovdiv, Preslav, Šuman, Veliko Trnovo s predavanjem o trnovskoj književnoj školi. Referati s Kolokvija bit će tiskani u posebnom zborniku.

Treći ljetni paleoslavistički kolokvij opravdao je zamisao organizatora da se svake treće godine na jednom mjestu nađu ljudi iste struke i u formalnom i neformalnom razgovoru izmijene informacije i saopće novije rezultate svojih istraživanja. Pored nesumnjive koristi koju ovakva okupljanja znanstveni-

ka pružaju, zapažene su i neke slabosti kao što je npr. široka okvirna tema, pa je na samom Kolokviju predloženo da bi ubuduće bilo uputnije i djelotvornije zadati dvije središnje teme i oko njih sabrati referate i koreferate.

Na kraju valja iskreno zahvaliti organizatoru na gostoljubivosti i vrijednim darovima u knjigama i gramofonskim pločama koje su dobili sudionici Kolokvija.

Ksenija Režić

IXe CONGRÈS INTERNATIONAL DE LA SOCIÉTÉ RENCESVALS PADOVA-VENEZIA, 29. VIII – 4. IX 1982.

Pod naslovom *Essor et fortune de la chanson de geste dans l'Europe et l'Orient latin* održan je u Padovi i Veneciji od 29. kolovoza do 4. rujna 1982. godine IXe Congrès International de la Société Rencesvals pour l'Étude des Épopées Romanes, u svijetu najveći ili jedan od najvećih kongresa koji se bave srednjovjekovnom književnošću i kulturom, a organizira se svake treće godine obično u nekoj od zemalja romanskog jezičnog područja. Deveti Kongres organizirala je Talijanska sekcija Društva (Société Internationale Rencesvals – Sezione italiana) u Institutu za neolatinsku filologiju Padovanskog sveučilišta (Istituto di Filologia Neolatina, Facoltà di Lettere dell'Università di Padova), a za venecijanski radni dan u suradnji s Fondazione »Giorgio Cini« u Veneciji, pod pokroviteljstvom brojnih institucija.

Teme Kongresa bile su ove: 1. *Niveaux de culture dans les Chansons de*

Geste; 2. *Épopée française et épopée non française: contacts, dérivations, écarts*; 3. *Rapports entre Chanson de Geste et Roman au XIIIe siècle*; 4. *Littérature franco-italienne (et italienne)*; 5. *Autres sujets*.

Održano je pet prijepodnevnih plenarnih sjednica i na svakoj od njih po jedno vrlo opsežno predavanje o zadanoj temi Kongresa kao uvodni dio u rad sekcija. Predavači su bili M. Rossi (Aix-en-Provence), *Épopée française et épopée non française: contacts, dérivations, écarts* (tema 2); N. Pasero (Genova), *Niveaux de culture dans les chansons de geste* (tema 1); D. Jacoby (Jeruzalem), *La littérature française en Méditerranée orientale à l'époque des Croisades: diffusion et création* (tema 4); W. Calin (Eugène-Oregon), *Rapports entre chanson de geste et roman au XIIIe siècle* (tema 3) i F. D'Arcais (Padova), *Les illustrations des manuscrits français des Gon-*

zague à la Biblioteca Marciana (tema 4). Zasedala su i tri »okrugla stola« s temama: 1. *Traditions épiques orales dans le monde*; 2. *La littérature franco-italienne. État des études et problèmes*; 3. *Chanson de geste, histoire, liturgie*. U sekcijama je pročitano šezdesetak referata kojima su autori najeminentniji svjetski učenjaci i poznavaoци srednjovjekovne književnosti i kulture.

Sudionici Kongresa bili su uglavnom romanisti, i to zapadnoevropski, američki i kanadski znanstvenici. Osim njih bilo je nekoliko učenjaka iz arapskih zemalja, te po jedan iz Izraela, Mađarske i Jugoslavije.

Najveće zanimanje i vrlo plodnu diskusiju izazvala su plenarna predavanja i »okrugli stolovi«. Među njima ističemo predavanje M. Rossi koja je govorila o širenju i sudbini francuske epopeje (chansons de geste) u zapadnoevropskoj književnosti srednjega vijeka koja je postala zajednička evropska baština, prihvaćena i prerađivana, najčešće s temama karolinškog ciklusa, osobito u španjolskoj, talijanskoj i njemačkoj književnosti, ali i u nordijskim sagama. Iznimnu diskusiju, slaganja i neslaganja s autorom, potaklo je odlično predavanje W. Calina koji je razlike, odnosno dodire između junačke epopeje i kurtoznog romana vidio i svrstao u četiri kategorije. Autor je istakao međusobne utjecaje tih dvaju književnih žanrova, ali istodobno i njihove vlastite putove. Tako je i u predavanju, koje je plodonosno preraslo svoju temu prešavši na problematiku književnih žanrova u srednjem vijeku uopće, i u dugoj diskusiji nakon izlaganja još jednom došla do izražaja činjenica — koja ni nama nije nepoznata — kako se zapravo današnje istraživanje odnosâ između književnih žanro-

va tijekom srednjovjekovnih stoljeća još uvijek nalazi u velikoj tami. Nas je, dakako, između svih tematskih ciklusa Kongresa najviše zanimala literatura *franco-italiana*, za nas vrlo značajna zbog svojih veza s hrvatskom književnošću srednjega vijeka, na žalost, do sada slabo istraženih. Zbog toga je bilo korisno i naše sudjelovanje pri »okruglom stolu« na tu temu, a osobito nas je oduševilo izvanredno predavanje D. Jacobyja iz Izraela koji je svoja proučavanja izložio upravo u Veneciji u prostorijama Fondazione »Giorgio Cini«, koja između svojih nekoliko instituta ima i institut koji se bavi samo odnosima Venecije i Orijenta. Ovaj vrsni učenjak, koji nije baš literarni historičar, nego bizantolog po struci, a specijalno se bavi kulturom i civilizacijom Mediterana, meritorno je govorio o prijenosu, širenju i stvaralačkom prihvaćanju francuske i zapadnoevropske književnosti i kulture na istočnom Mediteranu, u čemu su, dakako, glavne uloge odigrali Venecija i križarski ratovi.

Ako bismo pokušali sumirati doprinose i naći značenje ovoga izvanrednog kongresa o srednjovjekovnoj književnosti, rekli bismo slijedeće: Kongres je želio i uspio produbiti specifičnu problematiku francuske junačke epopeje (chansons de geste) i istražiti njezinu evropsku ekspanziju kao jednoga od dominantnih žanrova srednjovjekovne književne kulture, proširenog i prihvaćenog sve do Irske i Skandinavije, te Palestine. Istodobno su kongresna istraživanja, uvijek komparatistički zasnovana, slijedila utjecaje tog književnog žanra, te njegovo prilagođavanje i mijenjanje u susretu i dodiru s drugim književnim oblicima kako u Francuskoj tako i u drugim kulturnim sredi-

nama. Pri tome nije zanemarena ni bogata prisutnost njegove tematike u tradiciji usmene književnosti. Osobita pažnja poklonjena je sudbini francuske književnosti na sjeveru Italije u 13. i 14. stoljeću, ali i njezinu širenju prema obalama istočnog Mediterana koje su križarskim ratovima osvojili »Latini« i zapadnoeuropska kultura. Ipak, moramo zažaliti da u tako dobro zamišljenoj i ostvarenoj zadaći Kongresa ni jedan predavač, pa ni David Jacoby, nijednom riječju nije dotakao veze zapadnoeuropske književne kulture i slavenskih književnosti, premda je u navedenim tematskim ciklusima doista bilo dovoljno mjesta i za slavenske srednjovjekovne tekstove. Posljedica je to vjerojatno slabog interesa zapadnih učenjaka za slavensku kulturu, a i nepriusutnost slavenskih učenjaka na ovom kongresu. Što se tiče hrvatske književnosti nadamo se da je prazninu popunilo predavanje I. Petrović pod naslovom *Le fonti neolatine della letteratura croata nel Medioevo*.

Akte Kongresa koji će sadržavati dvije knjige priredit će i objaviti organizator skupa u Italiji.

Dva dana Kongresa bila su posvećena posjetu i obilasku srednjovjekovnih spomenika i gradova Veneta i Lombardije. Bili su to Arquà Petrarca s do-

mom i grobom Francesca Petrarke, Montagnana, Monte Gemmola, Monselice i Mantova, prelijep grad vojvoda Gonzaga. I radni dio Kongresa odvijao se u najljepšim ambijentima sveučilišnih i kulturnih institucija Padove i Venecije: Palazzo del Bo, Palazzo Malduara, Liviano (Sala dei Giganti), Accademia Patavina, Fondazione »Giorgio Cini«. Za vrijeme kongresnog tjedna održano je nekoliko izložbi, kazališnih priredbi i koncerata srednjovjekovne glazbe koje su izveli glasoviti »I Solisti Veneti« i »Piccola Camerata Italiana«. Sudionici Kongresa primili su i prigodne poklone-suvenire, a posebni pokloni priređeni su učenjacima koji su na tom značajnom kongresu srednjovjekovne književnosti održali svoje prvo predavanje.

Izvanrednu organizaciju, prijem, pa i srdačnu atmosferu među sudionicima Kongresa treba zahvaliti požrtvovnim suradnicima Instituta za neolatinsku filologiju Padovanskog sveučilišta na čelu kojih je stajao prof. Alberto Limentani i Maria Luisa Meneghetti. Predloženo je i prihvaćeno da se Xe Congrès International de la Société Rencesvals održa u Québecu.

Ivanka Petrović

O MSGRU SVETOZARU RITIGU U KNJIZI: *KATOLIČKO SVEČENSTVO U NOB-I 1941-1945.*

O msgru Svetozaru Ritigu, osnivaču Staroslavenskog instituta, njegovu prvom direktoru i prvom uredniku »Slova«, piše Ćiril Petešić u navedenoj knjizi (Zagreb 1982, 276 str. + 16 str. priloga) u jedanaestom poglavlju

(130-154). Autor daje sažeti životopis msgra Ritiga i na bazi dokumentacije temeljito obrađuje njegovu aktivnost u narodnooslobodilačkoj borbi, u koju je stupio 1943. »s punih sedamdeset godina života i bolestan, i s četrdeset-